

๙. ศิลปติฎฐานลักขณบัญญัติ ๙

พระราชชาติรสถามว่า "ข้อที่พระผู้เป็นเจ้าของพุดว่า เพราะกุศลธรรมเหล่านี้ด้วยนั้น, กุศลธรรมเหล่านั้นอะไรบ้าง?"

พระเถระเจ้าพุดตอบว่า "กุศลธรรมเหล่านั้น คือ ศีล (ความระวัง) ศรัทธา (ความเชื่อ) วิริยะ (ความเพียร) สติ (ความระลึก) สมาธิ (ความตั้งใจ)."

ร. "ศีลมีลักษณะอย่างไร?"

ธ. "ศีลมีลักษณะ คือ เป็นที่ตั้งอาศัย, ศีลนั้นเป็นที่อาศัยแห่งกุศลธรรมทั้งปวง ซึ่งได้ชื่อว่าอินทรีย์ พละ โภชณงค์ มรรค สติปฏิฐาน สัมมปธาน อิทธิบาท ฌาน วิโมกข์ สมาธิ สมาบัติ, เมื่อพระโยคาวจรตั้งอยู่ในศีลแล้ว กุศลธรรมทั้งปวงย่อมไม่เสื่อมรอบ."

ร. "ขอพระผู้เป็นเจ้าของพุดมาให้ข้าพเจ้าฟัง."

ธ. "บรรดาพืชคาม (พืช) และภุตคาม (ของสีเขียว) เหล่าใดเหล่าหนึ่ง ที่ถึงความเจริญงอกงามไพบูลย์, พืชคามและภุตคามเหล่านั้นทุกอย่าง ต้องอาศัยแผ่นดิน ตั้งตั้งอยู่ที่แผ่นดิน จึงถึงความเจริญงอกงามไพบูลย์ได้ ข้อนั้นมีอุปมาฉันใด; พระโยคาวจร อาศัยศีลแล้วตั้งอยู่ในศีลแล้วจึงทำอินทรีย์ห้า คือ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา ให้เกิดได้ ข้อนี้ก็มิอุปมาฉันนั้น"

ร. "ขอพระผู้เป็นเจ้าของพุดมาให้ข้าพเจ้าฟังอีก."

ธ. "นายช่างผู้สร้างเมือง ปราบปรามจะสร้างเมือง ต้องให้ถางสถานที่จะตั้งเมืองนั้น ให้ถอนหลักตอหน่อหนามขึ้น ให้เกลี้ยงที่ให้ราบก่อนแล้ว ภายหลังจึงกะที่ตามกำหนด สันฐานซึ่งจะเป็นถนนสี่แยก สามแยกเป็นต้นแล้ว สร้างขึ้นให้เป็นเมือง ข้อนั้นฉันใด; พระโยคาวจร อาศัยศีลแล้ว ตั้งอยู่ในศีลแล้ว จึงทำอินทรีย์ห้าให้เกิดได้ ข้อนี้ก็ฉันนั้น."

ร. "ขอพระผู้เป็นเจ้าของพุดมาให้ข้าพเจ้าฟังอีก."

ธ. "พวกภูวนทก ปราบปรามจะแสดงศิลปของตน ให้ชุดคู้แผ่นดินเอากวดกระเบื้องออกเสีย ให้ทำพื้นให้ราบแล้ว จึงแสดงศิลปะของตนบนพื้นที่น่วมดีแล้ว ข้อนั้นฉันใด; พระโยคาวจรอาศัยศีลแล้ว ตั้งอยู่ในศีลแล้ว จึงทำอินทรีย์ห้าให้เกิดได้ ข้อนี้ก็ฉันนั้น. แม้พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ได้ ตรัสว่า 'นรชนคนมีปัญญา เป็นภิกษุตั้งอยู่ในศีลแล้ว มีปัญญาแก่กล้าพากเพียรให้สมาธิ และปัญญาเกิดขึ้นได้ เธออาจวางขัฏฐอันนี้เสียได้' ดังนี้. ศีลชั้นที่นับว่าพระปาฏิโมกข์นี้ เป็นที่ตั้งอาศัยแห่งกุศลธรรม เหมือนแผ่นดินเป็นที่อาศัยของสัตว์ทั้งหลาย, และเป็นรากเง้าเพื่อให้เจริญกุศลธรรม, และเป็นประธานในคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งปวง ฉะนั้น."

ร. "พระผู้เป็นเจ้าของพุดช่างฉลาดจริง ๆ."

